

Til utdannings- og forskningskomiteen

Oslo, 01.06.2022

Forespørsel om møte om retten til utdanning for barn med behov for tilrettelegging

Barneombudet og Likestillings- og diskrimineringsombudet vil med dette be om et møte med utdannings- og forskningskomiteen for å drøfte våre bekymringer for mangel på universelt utformede læremidler og det spesialpedagogiske tilbudet til barn og unge.

Mangel på universelt utformede læremidler

Mangel på universelt utformede digitale læremidler fører til at barn med synsnedsettelse, dysleksi og andre lese- og skrivevansker ikke får tilgang til egnede læremidler. De får dermed ikke et likeverdig utdanningstilbud og kan få begrensninger i fremtidige arbeidsmuligheter.

Likestillings- og diskrimineringsloven og forskrift om universell utforming av IKT-løsninger krever at digitale læremidler er universelt utformet. Retten til utdanning følger av opplæringsloven, Grunnloven, konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, barnekonvensjonen og konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.

Likevel viser det seg at mange barn ikke får læremidlene de trenger og har krav på. Den nylig publiserte rapporten som Oslo Economics har utarbeidet til Bufdir viser at de aller fleste læremidler har betydelige avvik fra kravene.¹ FNs komité for rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse har kritisert Norge for ikke å sikre at lovkravet om universell utforming av IKT-løsninger blir fulgt.²

Dagens situasjon er alvorlig og innebærer at mange elever kan miste store deler av skolegangen sin og risikerer sosialt, faglig og økonomisk utenforskap. Samtidig går det norske samfunn glipp av viktige ressurser.

Barneombudet og Likestillings- og diskrimineringsombudet har ved flere anledninger løftet vår bekymring til myndighetene, og har forslag til tiltak på kort og lengre sikt. Vi har blant annet anbefalt at myndighetene oppretter et kontrollorgan for en systematisk statlig kontroll av alle digitale læremidler.

¹ Universell utforming av digitale læremidler – en analyse av status og relevante tiltak
<https://osloeconomics.no/publication/universell-utforming-av-digitale-laeremidler-en-analyse-av-status-og-relevante-tiltak/>

² FNs komité for rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne Concluding observations (7. mai 2019) avsnitt 15 d og 16 e

Det spesialpedagogiske tilbudet

Ombudene ønsker også å løfte en bekymring for det spesialpedagogiske tilbudet i barnehage og skole. Vi er glade for at det er satt i gang et spesialpedagogisk kompetanseløft. Samtidig er vi bekymret for at kompetanseløftet ikke støttes med nok ressurser og ikke setter krav til resultat.

Vi er spesielt bekymret for situasjonen i PP-tjenesten, som er sentral i arbeidet med å sikre at barn som trenger ekstra støtte får en inkluderende og god opplæring. Det er positivt at tjenesten nå forventes å være mer til stede i skoler og barnehager. Likevel er det et kjent problem at PP-tjenesten flere steder er underbemannet og at det er store kommunale forskjeller i tjenestenes kapasitet. Vi erfarer også at kompetansen i tjenesten er svært varierende. Vi mener det nå er avgjørende å styrke PP-tjenesten gjennom krav til kompetanse og bemanning. Derfor har vi oppfordret kunnskapsministeren til å sette i gang en kartlegging av ressursituasjonen og kompetansen i PP-tjenesten, som kan gi et grunnlag for å vurdere behovet for kompetanse og bemanning.

Likestillings- og diskrimineringsombudet og Barneombudet ber om et møte med utdannings- og forskningskomiteen for å drøfte situasjonen. Vi imøteser et raskt svar og håper komiteen finner tid til et møte med oss før eller raskt etter ferien.

Med vennlig hilsen

Inga Bejer Engh
barneombud

Bjørn Erik Thon
likestillings- og diskrimineringsombud